

En ny skov i skoven "Alle Tiders Skov"

Børn og voksne fra byen har plantet en ny skov i Vestskoven kaldet "Alle Tiders Skov". Skoven ligger for foden af Herstedhøje. Idéen er at vise, i hvilken rækkefølge træerne indvandrede til Danmark, efter at isen i sin tid trak sig tilbage.

Plantning af "Alle Tiders Skov" startede i november 2022. Vi har plantet små træer på 40-60 cm's højde, til gengæld har vi plantet 5.600 af dem, og det er mange. Det tørre forår i 2023 tog dog livet af en del, men heldigvis er træer gode til at sprede sig gennem succession. Vi må bare have tålmodighed for træers tidshorisont er meget længere end vores.

Du finder Alle Tiders Skov 400 meter nord for Naturcenter Herstedhøje bag Prinsesselunden.

Albertslundspejderne planter

Alt det med træer i Danmark startede for over 11.000 år siden. Klimaet blev varmere og isen fra den seneste istid slap sit greb i landet, og træerne fik mulighed for at indvandre til Danmark sydfra.

Hvilke arter har vi plantet

Først kom birken, så kom fyrretræet, hassel, lind osv. Til sidst kom bøgen, der dominerer de danske skove i dag.

"Alle tiders Skov" består både af en Trætidslinje med 10 forskellige plantesamfund, som de indvandrede til Danmark, men vi har også plantet "Fremtidens Skov", der viser den skov, der måske vil trives i fremtidens klima i Danmark.

På Trætidslinjen har vi plantet i 10 forskellige plantesamfund, for at vise, hvordan skoven har set ud og udviklede sig gennem tiden - ikke bare de enkelte træer, men hele skovsamfundet.

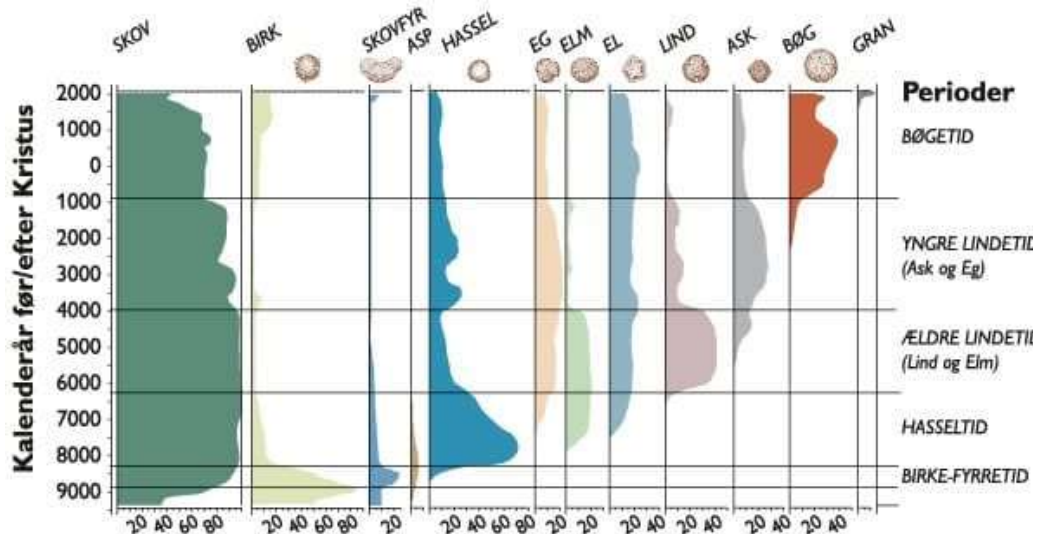
1. Dunbirk og dværgbirk
2. Vortebirk, ene, røn
3. Hæg og bævre-asp
4. Skovfyr og vintereg
5. Stilkeg, hassel, rødæl, storbladet elm
6. Spidsløn, småbladet elm, navr
7. Småbladet lind, ask, tørst, kristtorn
8. Storbladet lind, ask, tørst, kristtorn
9. Avnbøg, fuglekirsebær, alm. hvidtjørn
10. Bøg og taks

Pollenanalyser giver ny viden

Vores viden om forhistoriske skove stammer fra pollenanalyser. Pollenkorn fra de forskellige træer i datidens skove kan genfindes efter mange tusind år i jorden. I moser finder man pollen og plantedele i lag, og derfor kan man se skovens udvikling over tid.

Figuren på næste side viser hvilke typer pollen, som er fundet i gammel mosejord. Derfor ved vi, hvilke slags træer, som voksede i hvilke perioder.

Figuren her viser hvilken og hvor meget pollen, der har været i Danmark for over 11.000 år siden og frem til nutiden

Den såkaldte Birke-fyrretid varer i omkring 1.500 år

De første træer til at indvandre sydfra var birketræerne. Det ses tydeligt i figuren, hvor meget birkepollen der var dengang sammenlignet med i dag. På første del af trætidslinjen har vi derfor plantet Dunbirk sammen med Dværgbirk. Vortebirken var ikke sen til at følge efter dunbirken, så den er

plantet på 2. trin af tidslinjen sammen med enebær og rønnetræer. Dværgbirken findes ikke længere naturligt i Danmark, den trives bedst under mere arktiske forhold, og er derfor nu flyttet længere nordpå. Birketræer vokser meget hurtigt og det er nok forklaringen på, at birken blev udbredt så hurtigt og kom til at dominere de første skove i Danmark. Enebærtræet findes typisk på heder hvor andre træer trives dårligt, mens røn trives på

alle slags jordtyper. De to arter er altså meget hårdføre og var derfor blandt de første til at indvandre, da isen slap sit tag. Både dun- og vortebirk, røn og enebær er arter, som stadig trives godt i nutidens klima.

På det 3. trin har vi plantet Hæg sammen med Asp. Asp er i familie med poppel, som ikke er en hjemmehørende art, den er altså ikke kommet hertil af sig selv. Bævre-asp kom til gengæld hertil uden hjælp fra mennesker og er altså hjemmehørende.

Det 4. trin på Trætidslinjen består af Skovfyr sammen med Eg (vinter-eg). Egen fik først sin storhedstid 5.000 år senere, men der er spor fra egepollen så tidligt som for 10.000 år siden.

Skovfyr kender vi fra nutidens klitplantager for træet trives i mager og sandet jord. Skovfyr havde sin største udbredelse for omkring 10-11.000 år siden, altså i Birke-fyrretiden, så derfor lægger den navn til perioden, selvom der var mange flere birketræer i de første danske skove.

Den såkaldte Hasseltid varer i 900 år og starter for ca. 9.000 år siden

I Hasseltiden begynder andre arter at indvandre og fortrænger birke- og fyrretræerne. Hasseltræet bliver for omkring 9.000 år siden meget dominerende og overtager rollen som det mest udbredte træ.

Vi har valgt at lade Stilk-egen dominere i beplantningen, da egen nu for alvor er på vej frem i Danmark. Stilkegen står på det 5. trin sammen med hassel, rød-el og skov-elm.

I Hasseltiden begynder elletræet at få en mere fremtrædende rolle. Den rolle slipper elletræet ikke igen og trives stadig godt i nutidens våde klima. Hassel er stadig udbredt i dag, men har brug for meget lys og står derfor typisk i kanten af skovene i skovbrynet.

Den såkaldte Ældre lindetid varer i 3.000 år og startede for 8.000 år siden Hasseltræernes dominerende periode strækker sig kun over ca. 900 år og bliver så overtaget af det vi kalder den Ældre lindetid, hvor lind og elm er dominerende. Elmetræet er i dag desværre næsten udryddet pga. elmesyge, og vi har plantet småbladet elm på det 6. trin sammen med navr og spidsløn som begge er i ahorn-familien og indvandrede østfra for mere end 6.000 år siden. Navr og spidsløn er faktisk kun hjemmehørende i Østdanmark.

I Ældre lindetid er der fortsat en del el og eg, som indvandrede allerede i Hasseltiden. De fire arter lind, elm, el og eg lever side om side i blandede skovsamfund i mere end 3.000 år.

Yngre lindetid varer i 3-4.000 år og startede for 6.000 år siden

Fra Ældre lindetid bevæger vi os ind i Yngre lindetid, hvor lindetræet stadig er udbredt, men ask og eg er ved at tage over for lindetræerne.

Elletræet har stadigvæk en stor udbredelse - dengang som i dag, fordi den er det eneste træ, der stortrives med rødderne helt i vand og derfor trives godt i denne periodes våde klima med mange moser.

Asken trives også i våde områder, så de to træer finder man ofte sammen i sumpede områder og det kaldes så aske-elle sump. Nogle kalder i øvrigt elletræet for Danmarks mangrovetræ.

På det 7. trin på trætidslinjen har vi plantet Småbladet lind og på det 8. trin Storbladet lind. På begge trin står lindetræerne sammen med ask og buskene tørst og kristtorn.

Tørst findes overalt i udkanten af skove i det vi kalder skovbrynet. Kristtorn er en busk, hvor mange nok kender de mørkegrønne blade med torne fra julens dekorationer.

Lindetræet blev næsten helt udryddet af menneskene i datidens skove, fordi træet blev benyttet til mange ting fx træskærerarbejde, bast, trækul og træben. Træet er ikke særlig stærkt og bliver ikke benyttet i træbruget i dag. Linden er dog kendt og elsket – og meget udbredt i byer og parker.

Bøgetiden er nutidens skovperiode, der begyndte for 3.000 år siden

Bøgen indvandrede til Danmark allerede i den sidste del af Yngre lindetid, men bliver først almindelig i det vi kalder Bøgetiden. I dag er bøgen det mest udbredte træ i Danmark og det er fordi mennesket har hjulpet bøgen på vej for trives egentlig ikke så godt i den stive, danske muldjord og i de tørre somre.

Vi har plantet avnbøg og fuglekirsebær på 9. trin sammen med bornholmsk røn, tarmvrid-røn og almindelig hvidtjørn, som indvandrer i starten af Bøgetiden.

Avnbøgen indvandrer nemlig på dette tidspunkt, men avnbøg er faktisk slet ikke et bøgetræ, den er i familie med hassel. Den har fået sit navn, fordi dens blade ligner bøgeblade.

Rønnetræet indvandrede sammen med birken som et af de første træer efter istiden. De to arter af rønnetræer "bornholmsk røn" og "tarmvrid-røn" plantes i Bøgetiden, fordi disse to

arter af røn har udviklet sig senere. De har nemlig tilpasset sig de lokale forhold i vejr og jordbund og sådan er to nye arter opstået.

På det sidste trin i trætidslinjen har vi plantet bøgen sammen med taks. Bøgen er med i vores nationalsang og Bøgeskoven er bl.a. kendt for det smukke anemonetæppe i skovbunden om foråret.

Taksen er næsten udryddet i Danmark, men har været ret almindelig i oldtiden, hvor klimaet var varmere. Der findes en oprindelig taks i fængselshaven ved Vridsløselille. Den oprindelige taks findes ellers kun naturligt et enkelt sted ved Vejle. Taksen er en af de træarter, som kan blive meget gamle, sandsynligvis over 3000 år.

Nutidens biodiversitetsskov er Fremtidens Skov

Men vi stopper ikke ved nutiden. Vi fortsætter ind i fremtiden og viser, hvordan fremtidens skov kan sammensættes, så den både skaber mest mulig biodiversitet og samtidig opsamler masser af CO₂.

I Fremtidens Skov har vi plantet tre artssamfund A, B og C blandet mellem hinanden.

A består af: Stilkeg, avnbøg, vortebirk, tørst, skovæble og fuglekirsebær.

B består af: Småbladet lind, storbladet elm, kristtorn, kvalkved, hvidtjorn og spidsløn

C består af: Hassel, benved, rødel, hæg, hyld, dunet gedebled og solbær.

C er plantet yderst, da dette artssamfund vil udvikle sig til et slags skovbryn i "Fremtidens Skov".

Træer trives sammen

Grunden til vi planter træerne tæt sammen og i plantesamfund er, at de derved kan styrke hinandens vækst. De forskellige arter hjælper ikke kun sin egen art, men skaber gode levesteder for andre arter. I et naturligt plantesamfund trives forskellige arter side om side. Hvis et plantesamfund er domineret af en enkelt art, betyder det ofte, at der er noget galt i jorden, at den fx er for næringsrig, er fyldt med gift eller ødelagt på anden vis fx pga. dræning eller tryk fra store maskiner.

Det bliver spændende at følge udviklingen af Alle Tiders Skov.

Med venlig hilsen

Albertslund Verdensmål Center

